

Tisdagen den 25 november

Kl. 15.00

*Om småhusägares rätt
till underskottsavdrag*

Förhandlingarna leddes av tredje vice talmannen.

1 § Justerades protokollet för den 17 innevarande månad.

2 § Svar på interpellation 1986/87:50 om småhusägares rätt till underskottsavdrag

Anf. 1 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Bo Lundgren har frågat mig vilka bostadspolitiska åtgärder jag avser att vidta för att en ytterligare begränsning av underskottsavdragens värde inte skall få konsekvenser för småhusägare i form av ökade boendekostnader m. m. Bakgrunden till frågan är en uppgift om att bl. a. jag under senare tid har uttalat mig för en fortsatt sänkning av underskottsavdragens skattemässiga värde.

Som chefen för finansdepartementet nämnde den 16 oktober i år, som svar på en fråga av Kjell Johansson, kommer arbetet med att reformera skattesystemet att föras vidare i syfte att skapa enklare och rättvisare skatter som stimulerar arbete, sparande och investeringar. Han uttalade också att han inte var beredd att nu precisera vilka ändringar som kan komma att bli resultatet av detta arbete.

Jag har ingen annan uppfattning i skattefrågan. Enligt min mening är därför frågan om vilka bostadspolitiska åtgärder som kan bli aktuella på grund av ändrade skatteregler för tidigt väckt. Jag är således inte beredd att nu ta ställning till behovet av sådana åtgärder.

Anf. 2 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! I sitt svar, som jag ber att få tacka för, säger bostadsministern att frågan om vilka åtgärder man måste vidta till följd av att underskottsavdragen begränsas är för tidigt väckt. Så är ju inte fallet, eftersom det är uppenbart att ledamöter i regeringen har tagit ställning för åtminstone principen om en fortsatt begränsning av underskottsavdragens värde. Jag tror att det var i samband med en kommentar om SACO/SR-förslaget som bostadsministern själv sade att han t. o. m. kunde tänka sig att hösten 1987 lägga fram förslag om eller bidra till förslag om en fortsatt begränsning av underskottsavdragens värde – åtminstone var det på detta sätt som media redovisade detta. Om det inte förhåller sig på detta sätt kan ju bostadsminis-

tern här exempelvis dementera det genom att tala om att det inte blir aktuellt att under innevarande mandatperiod ytterligare begränsa underskottsavdragens värde.

Den begränsning av underskottsavdragen som genomfördes till följd av ett riksdagsbeslut 1982, och som "trappades in" under åren 1983–1985, hade stor verkan för de berörda. Dels blev det en kostnadshöjning, dels minskade värdet på småhusägarnas fastigheter. Detta hade förutsetts av dem som stod bakom reformen. I den rapport som låg till grund för skatteöverenskommelsen mellan mittenpartierna och socialdemokraterna sades:

Eventuella fortsatta prissänkningar kan i åtskilliga fall väntas ta sig uttryck främst i form av att en prisstegring som annars skulle ha inträffat uteblir.

Att ha nominellt stillastående priser innebär en real prissänkning. Detta inträffade också till följd av underskottsavdragsbegränsningen. Man kan naturligtvis ha olika uppfattningar om hur kapitalbeskattningen skall vara utformad. Man kan hävda att den nuvarande beskattningen av småhus inte är tillräckligt skärpt. Man kan hävda att det borde finnas en avdragsbegränsning. Man kan också hävda att schablonintäkten är för låg. De problem som kan finnas på detta område ligger så att säga snarare i den riktningen, eftersom man i detta fall inte har följt räntan.

Men i fråga om allt detta som man teoretiskt kan hävda – och det gör exempelvis SÄCO-SR i sin rapport, och det gör uppenbarligen ledamöter av regeringen, och det gjorde SNS-ekonomerna som föreslog att den s. k. kapitalbeskattningen skulle avskaffas – tar man inte hänsyn till att människor har anpassat sig till de skatteregler som sedan länge har gällt.

De småhusägare som i dag äger sina hus såg när de skaffade husen en kostnadsbild som bygger på aktuella skatteregler. Om man förändrar reglerna kan dessa småhusägare inte ta sig ur detta. De får acceptera kostnadsökningen och prissänkningen på sina hus. Det är ju där problemet ligger, och det är detta som gör att de signaler som lämnas från regeringen är så oroväckande. Skulle man nu gå vidare med begränsning av underskottsavdragen, kommer detta inte att drabba de personer som ligger över 10 000 kr. i månadsinkomst som hittills, utan det kommer att drabba alla heltidsarbetande – må vara att någon nytillträdd på arbetsmarknaden som arbetar halvtid klarar sig. Alltså: alla heltidsarbetande med småhus kommer att drabbas av underskottsavdragsbegränsning. Det rör sig om ganska kraftiga kostnadsökningar. Har man en lånesumma på 300 000 kr. och en ränta på 36 000 kr. vid 12 % ränta, ökar boendekostnaderna med 300 kr. i månaden. Till detta kan komma andra kostnadsökningar över vilka vi inte råder. Kostnadsökningen i drift leder i sin tur till en minskning av värdet på huset. Nästa effekt är att man kan komma i en situation där man förlorar pengar dels genom högre kostnader, dels genom bortfall av egna insatser och egna besparingar. Detta är naturligtvis allvarligt.

Jag har för mig att – där får bostadsministern gärna rätta mig, för jag har inte sett några direkta citat – som motiv anförts möjligen av bostadsministern eller andra ledamöter i regeringen att villaägare under den senaste tiden har haft en positiv utveckling genom att oljepriserna och räntorna har fallit. Även om det skulle vara så, är det någonting som ofta är tillfälligt. Oljepriserna har ju rusat upp kraftigt, de har gått ned kraftigt. Det kan

mycket väl hända att de går upp igen. Räntorna har gått upp en procentenhet under en veckas tid, vilket har ökat kostnaderna för villaägare. Det går alltså inte att använda motivet att oljepriserna och räntan ändrats för att vidta åtgärder för att skärpa beskattningen. Vi kan inte hålla på att ändra beskattningen fram och tillbaka så fort oljepriserna förändras eller räntorna stiger eller faller.

Jag skulle alltså vilja fråga bostadsministern om han kan förklara vad de uttalanden som han och finansministern fällt egentligen innebär. Är det så att man inte syftar till att begränsa underskottsavdragen ytterligare, tala då om för både kammaren och naturligtvis också människorna ute i landet att det inte blir någon underskottsavdragsbegränsning under den innevarande mandatperioden. Säger inte bostadsministern det, vill jag fråga honom om han är beredd att acceptera de kraftiga kostnadsökningar och prisfall som blir resultatet av en fortsatt avdragsbegränsning.

Anf. 3 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Jag skall gärna försöka svara på de direkta frågor som Bo Lundgren har ställt till mig.

Jag kan med en gång dementera uppgifterna att jag skulle ha uttalat mig för ytterligare avdragsbegränsning. Jag har över huvud taget inte tillkännagivit någon uppfattning i denna fråga. Jag har vid ett tillfälle blivit intervjuad om det förslag som SACO/SR har framlagt i skattefrågan. Som svar på den frågan meddelade jag att detta är en så omfattande fråga att det inte går att ge svar på den i en kort intervju. Jag har alltså ingen uppfattning, och jag har inte tillkännagivit någon uppfattning, när det gäller ytterligare begränsning av underskottsavdragen.

Huruvida det skall bli ytterligare begränsning av underskottsavdragen eller inte är en fråga som finansministern får svara på, inte jag, eftersom det är han som handlägger skatteärenden. Skulle det bli ytterligare avdragsbegränsningar, måste man naturligtvis studera vilka konsekvenser det kan få för det bostadspolitiska området. Det är inte alldeles självklart att en sänkning av underskottsavdragen behöver leda till en försämring för villaägarna. Det beror på om vi samtidigt får en skattesänkning som är större än vad förlusten i underskottsavdragen skulle bli. Det återstår att se.

Jag har hört att finansministern har tillsatt en parlamentarisk utredning om skattefrågor. Där får alla tillfälle att redovisa sin uppfattning.

Jag delar Bo Lundgrens uppfattning att man inte kan rätta beskattningen efter tillfälliga nedgångar eller uppgångar i villaägarnas situation. Jag har inte heller åberopat att nedgången i oljepriserna eller räntorna skulle användas för att exempelvis begränsa rätten till underskottsavdrag eller liknande. Man måste följa utvecklingen under en ganska lång tidsperiod för att upprätthålla neutraliteten mellan de olika upplåtelseformerna.

Anf. 4 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Beträffande den parlamentariska utredningen om skattefrågor pågår tydligen förhandlingar mellan statsministern och finansministern. Det vore naturligtvis bra om man hade möjlighet att med en parlamentarisk insyn utreda sådana frågor. Det är bra om bostadsministern inte har den

uppfattningen att underskottsavdragens värde skall begränsas ytterligare. I medierna har det uttryckts så att jag har fått den uppfattning som jag redovisade. Det är bra att det inte stämmer. Det händer ju ibland att media redovisar någonting felaktigt.

Jag noterade också att bostadsministern inte var beredd att lämna några utfästelser om vad som skulle hända i det här avseendet. Jag kan då säga – utan att ge mig in på någon skattedebatt, för det är inte avsikten – att det naturligtvis är svårt att genomföra en omläggning av inkomstskatten där en fortsatt avdragsbegränsning faktiskt kan kompenseras genom sänkta inkomstskatter. Det blir ganska besvärligt tekniskt att genomföra en så stor omläggning. Även om man gör det kommer det kanske att kompensera kostnaderna i viss utsträckning men knappast att kompensera prisfallet.

Det skulle vara intressant att veta om bostadsministern är beredd att vidimera de effekter som uppträder av en underskottsavdragsbegränsning, dvs. att det blir kostnadsökningar i driften och att detta kan leda fram till prisfall.

Om vi är överens i den frågan skulle det också vara intressant att veta om bostadsministern fortsättningsvis i regeringen kommer att framföra detta vid diskussioner om underskottsavdragsbegränsningar.

Anf. 5 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Beträffande den senare frågan vill jag bara säga att det i varje fall i ekonomisk teori är klarlagt, att om kostnaderna ökar för bostäderna, minskar värdet på dem. Därom torde det väl teoretiskt sett inte råda några delade meningar.

Hur det förhåller sig i praktiken är däremot betydligt svårare att få någon uppfattning om. För egen del har jag den uppfattningen att den allmänna utvecklingen av ekonomin, reallöneutvecklingen och möjligheterna att känna trygghet för att man har ett arbete i framtiden på den plats där man har valt att bo, har större betydelse för värdet på fastigheterna än vad mindre justeringar i t. ex. underskottsavdragen har. Men på den punkten finns det ingen tillfredsställande analys. Det är mycket svårt att klarlägga vad som påverkar människors efterfrågan på fastigheter och hur detta tar sig uttryck i priserna. Det vet vi inte något särskilt om.

Vi vet att priserna på hus stiger, även realt, just nu och har gjort det under det senaste året, trots den skattereform som Bo Lundgren talade om. Sannolikt är det ett uttryck för att vi har en bättre ekonomisk utveckling i samhället och en bättre sysselsättning samt att folk känner större trygghet i sin situation än vad de gjort tidigare.

Men det är klart att det finns ett samband mellan kostnadsökningar och värdestegringar. Hur stort och hur pass ensidigt det är är emellertid mycket svårt att uttala sig om.

Anf. 6 BO LUNDGREN (m):

Herr talman! Jag tycker det är bra att vi klarar ut detta gemensamt. Jag är beredd att säga att varken bostadsministern eller jag kan säga om det blir en prissänkning på 5, 10 eller 12 %. Det intressanta är att få klarlagt rörelseriktningen och vad som kommer att hända. Att priserna har stigit det

senaste året beror på att vi under 1983–1985 haft den fasen att avdragsbegränsningen successivt har fasats in i skattesystemet. Under den perioden har priserna i stort sett varit stillastående. Det innebär att de har fallit reellt sett, eftersom penningvärdet har försämrats under tiden. Det har alltså skett stora förluster.

Det är också klart att man får kostnadsökningar till följd av en avdragsbegränsning och att det kommer att gälla så gott som alla småhusägare – de kommer att drabbas av dessa effekter om man går vidare. Det är alltså ganska många människor som det rör sig om, och det kommer att bli ett klarare utslag på hela småhusmarknaden i så fall.

Det är självklart att också andra aspekter påverkar. Jag har sett i mitt län, i östra Göinge kommun, hur företagsnedläggelser där naturligtvis lett till prissänkningar – det var svårt att bli av med villorna. Det blev ett större utbud än efterfrågan, och sådant påverkar prisbilden – det är helt självklart. Reallöneutvecklingen och hela ekonomins tillväxt är också viktigt i det här sammanhanget. Men även om vi nu haft ett par bra år är det fortfarande stora obalanser i den svenska ekonomin.

Det som kvarstår är alltså att underskottsavdragsbegränsningar – allt annat givet – leder till kostnadsökningar. De kostnadsökningarna leder till prissänkningar.

Jag hade, herr talman, varit tacksam om bostadsministern hade sagt att han avsåg att verka för att man inte skulle minska underskottsavdragens skattemässiga värde. Jag hoppas att han har möjlighet att göra ett sådant inlägg. Han kanske inte kan övertyga finansministern eller statsministern, men det skulle vara intressant att veta hans egen personliga uppfattning. Jag skulle tycka det var bra om småhusägarna visste att bostadsministern inte vill acceptera dessa effekter: kostnadsökningarna och prisfallen.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Svar på interpellation 1986/87:69 om åtgärder mot hög radonhalt i bostäder

Anf. 7 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Birgitta Hambræus har frågat mig vad jag ämnar göra för att underlätta för människor att bygga bort en alltför hög radonhalt i sina bostäder.

För ganska exakt två år sedan besvarade jag en interpellation av Agne Hansson i samma ärende. Jag redogjorde då för vad regeringen gjort.

Numera lämnas stöd till åtgärder mot radon inom ramen för bostadsförbättringsprogrammet. För omfattande åtgärder som fastigheten inte kan bära ekonomiskt kan fastighetsägaren få ränte- och amorteringsfria lån, s. k. tilläggs lån. I fråga om hus med hyres- eller bostadsrättslägenheter kan ägaren dessutom få s. k. räntestöd eller, om åtgärder mot radon vidtas i samband med en ombyggnad, ombyggnadslån och räntebidrag.

Tilläggs lån har hittills inte använts i någon större omfattning. Det tyder på

**Prot. 1986/87:35
25 november 1986**

*Om åtgärder mot hög
radonhalt i bostäder*

att de åtgärder som behöver göras inte är mera kostsamma än att de normalt kan finansieras som bostadsförbättringsåtgärder.

Det är regeringens uppfattning att radonfrågan bör följas noga. Därför uppdrogs i december 1985 åt strålskyddsinstitutet att i samråd med socialstyrelsen, statens planverk och statens mät- och provråd utarbeta en lägesrapport om arbetet med att minska riskerna med radon i bostäder. Enligt uppdraget bör rapporten bl. a. belysa läget beträffande kommunernas arbete med att spåra hus med hög radonhalt. Vidare bör belysas hur en eventuell radonförekomst behandlas i den kommunala planläggningen och vid bedömningen av byggnadslovsärenden. Detta arbete skall redovisas till regeringen före den 1 juni 1987.

Planverket har vidare – som Birgitta Hambraeus också nämner – fått i uppdrag att i den pågående översynen av Svensk byggnorm se över de föreskrifter och allmänna råd som syftar till att minska exponeringen för radondöttrar.

Anf. 8 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Herr talman! Jag ber att få tacka bostadsministern för svaret på min interpellation.

Statsrådet säger att han debatterade frågan med Agne Hansson för två år sedan. Men det förfärliga är att ingenting tycks ha hänt i praktiken under de två år som gått. Många människor bor fortfarande i hus som har högre radonhalt än vad man accepterar i gruvor.

Olika myndigheter skall kartlägga läget, säger statsrådet. Han hoppas tydligen att problemet skall försvinna av sig självt.

Bostadsministern tyder det faktum att så få tilläggs lån använts som att inga insatser från samhällets sida behöver göras och att folk åtgärdar sina radonhus ändå. Det är en djärv slutsats. Jag är rädd att sanningen är den att många låter bli att tänka på problemet dels därför att de inte vet hur farligt det är, dels därför att de inte har råd att göra någonting åt det.

Det framgår av svaret till Agne Hansson och delvis också av svaret till mig att bostadsministern tror att man kan få starkt subventionerade lån för att komma till rätta med radonproblemet. Så är inte fallet, i varje fall inte när det gäller enfamiljshus. Enligt uppgifter som riksdagens utredningstjänst tagit fram säger bostadsstyrelsen, som har att utforma bestämmelserna i det här fallet, att möjligheterna för ägarna till småhus att erhålla s. k. tilläggs lån i praktiken är mycket begränsade, eftersom åtgärderna i första hand skall finansieras via den allmänna länemarknaden.

Statsrådet säger att man för villor kan få ränte- och amorteringsfria lån, s. k. tilläggs lån, om fastigheten inte kan bära kostnaderna för åtgärderna ekonomiskt. Förmedlingsorganen i kommunerna tycks emellertid arbeta på följande sätt: Om en fastighet redan är belånad till sitt fulla värde, då kan tilläggs lån, alltså ränte- och amorteringsfria lån, utgå. Men om fastighetens värde höjs, vilket blir fallet när man undanröjt radonfaran, måste man börja betala ränta och amortering som vanligt. I praktiken får man alltså ingen som helst hjälp.

Särskilt barnfamiljer som bor i ett nybyggt hus kommer uppenbarligen i kläm, och de kan ha svårigheter nog att klara räntor och amorteringar på sina

högt belånade hus. Även om värdet på huset ökar när man får bort radonfaran, kostar det familjen ännu mer att bo där när den måste ta ytterligare lån.

Bostadsministern är säkert överens med mig om att en grundregel i vårt samhälle är att hälsa inte får heta pengar. Då är det ju helt nödvändigt att se till att hemmet inte är hälsovådligt, särskilt när det gäller barnfamiljer. Tanken att småbarn skall vistas i en miljö som inte gruvarbetare accepterar är förfärlig.

Strålskyddsinstitutet är oroligt för att radonfaran inte uppmärksammas och framför allt för att den inte åtgärdas så kraftfullt som den ger anledning till. Nu måste vi äntligen se till att problemet löses. Det är ju inte byggnadstekniskt svårt att bygga om ett hus så att alla problem med radonet försvinner. Det gäller att ordna ventilationen så att inga radondöttrar stannar kvar i huset och så att man samtidigt inte släpper ut en mängd dyrbar värme. Tekniken är välutvecklad, installation av ventilationssystem, inkl. värmeväxlare, kostar sällan mer än ca 30 000 kr. Men det kan bli svårt för en familj att klara ränta och amortering på det lånet, när kostnaden läggs ovanpå alla andra. För samhället måste det vara en utgift som man hjälper till med.

Jag skulle gärna vilja rikta ytterligare två frågor till bostadsministern.

1. Anser bostadsministern att barnfamiljer skall avstå från att ta bort radonfaran i sina hus, om de inte kan betala?

2. Överväger bostadsministern att införa fördelaktigare villkor för radonlån?

Anf. 9 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Sedan vi debatterade den här frågan i kammaren senast har regeringen bl. a. uppdragit åt de myndigheter som jag nämnde i mitt svar på interpellationen att göra en ordentlig genomgång av vad som har blivit gjort sedan radonproblemet uppmärksammades och blev föremål för åtgärder samt komma med förslag till vad som ytterligare skall kunna göras. Deras uppgift är också att göra en enkät hos kommunerna för att få reda på vad kommunerna gör – om de följer upp detta med mätningar och annat. Jag kan försäkra Birgitta Hambræus att vi hade mycket arbete både med att skriva och utarbeta direktiv och med att samordna myndigheterna för att en gång för alla få en ordentlig översyn av och överblick över vad som sker på detta område. Det är en utomordentligt betydelsefull åtgärd, och jag ser med stort intresse fram emot det resultat som skall redovisas den 1 juli 1987.

Till svar på Birgitta Hambræus fråga vill jag säga att det är självklart att barnfamiljerna inte skall avstå från att befria sig från hälsorisker på grund av bristande ekonomiska möjligheter. Om sådana föreligger finns det förutsättningar att få hjälp. Jag känner inte igen den beskrivning av tilläggslånen som Birgitta Hambræus lämnade här. Tilläggslånen är uppbyggda på det sättet att om en fastighet redan är belånad till en nivå som motsvarar situationen för övriga fastigheter av samma karaktär i samma område och av samma storleksordning, då utgår tilläggslån, medan tilläggslån icke utgår om värdet eller belåningen av fastigheten är så mycket lägre att det finns utrymme för att belåna den ytterligare för att komma upp i den här nivån. Det är riksdagen

Prot. 1986/87:35
25 november 1986

*Om åtgärder mot hög
radonhalt i bostäder*

som har fastställt vilka grunder som skall gälla för tilläggsloan. Om dessa regler leder till icke önskade konsekvenser på det här området, är det möjligt att vi får se över reglerna. Det har emellertid visat sig att tilläggsloan hittills har beviljats för att befria småhus från radon. Genomsnittskostnaden har varit i den storleksordning som Birgitta Hambraeus nämnde. När det gäller detta utomordentligt besvärliga område är det en tröst att det är förenat med förhållandevis låga kostnader att vidta åtgärder. Vi räknar med att det beträffande radon i hus rör sig om kostnader på i genomsnitt 30 000 kr. och beträffande markradon kanske 10 000 kr. för att komma till rätta med problemen. Vi får nu dels via den utvärdering vi har begärt, dels genom undersökningar som vi själva gör ett underlag för att bedöma huruvida tilläggsloänen kan användas eller inte.

Jag vill passa på tillfället att säga till Birgitta Hambraeus – jag tror att vi har samma grundläggande uppfattning i den här frågan – att en av svårigheterna med att ge stöd och bidrag i detta sammanhang är att den som är ägare till ett radonhus ofta drar sig för att söka lån, eftersom han sällan vill låta det komma till offentlighetens kännedom att han bor i ett radonhus med de konsekvenser det kan ha för värderingen av fastigheten. Det är i och för sig ett utomordentligt besvärligt problem. Jag vet inte om Birgitta Hambraeus menar att vi borde ha en lagstiftning som tvingade fastighetsägare att vidta åtgärder – att staten eller kommunen helt enkelt skulle kunna ålägga vederbörande att vidta åtgärder. Det finns ett inbyggt motstånd här som är besvärligt att hantera och som jag är beredd att diskutera med företrädare för riksdagen hur vi skall komma åt. Vi vill naturligtvis inte att folk i onödan bor i hus som är hälsofarliga.

Birgitta Hambraeus vet säkert, men jag vill ändå erinra om, att cancerkommittén, som väl är den instans som med hänsyn till sin kompetens i övrigt på detta område torde göra de säkraste och klaraste bedömningarna, har uttalat att åtgärderna för närvarande är lämpligt avvägda, att man i nuvarande läge inte kan vidta ytterligare åtgärder och att gränsvärdena med hänsyn härtill är rimliga.

Anf. 10 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Herr talman! Det är riktigt att cancerkommittén ansåg att gränsvärdena var riktigt satta, men kommittén lade sig, såvitt jag förstår, inte i hur lånen ordnades för att människor skulle kunna bli av med radonfaran. Om cancerkommitténs beräkningar stämmer, kan vi räkna med att det varje dag dör en människa i Sverige, därför att hon har bott i ett radonhus. Det är alltså en oerhört stor fara. Själv är jag ledamot av strålskyddsinstitutets styrelse, och jag kan säga att vi har kommit fram till att det finns ännu större risker än dem cancerkommittén räknar med. Hur som helst är detta ett fruktansvärt problem som vi absolut måste göra någonting åt.

Jag är säker på att bostadsministern och jag är överens om att det finns en vilja. Självfallet skall man inte tvinga människor. Först och främst behövs det emellertid upplysning. Människor måste få klart för sig att det är mycket lätt att klara det här problemet tekniskt. Det finns teknik, det är bara att beställa den. Man ordnar en god ventilation i sitt hus, och man ser också till att man får en värmeväxlare, så att den dyrbara värmen inte försvinner. Därmed har

man också fått ett hus som är hälsosammare än de flesta hus. Man får ju en god ventilation med värmeväxlare. Det är bra att vidta den här åtgärden. Då finns det inte heller någon anledning för människor att vara oroliga och inte vilja berätta. Annars tror jag bostadsministern har rätt när han säger att människor förtränger det hela, därför att de inte vill att husets värde skall minska eller därför att det är ett obehagligt problem som man inte vill tänka på. Miljö- och hälsoskyddsnämnderna bör nu gå ut med en klar information om att det går att vidta åtgärder. Det finns tekniska lösningar.

Sedan kommer man till problemet för de människor som verkligen är trängda ekonomiskt och för vilka 30 000 kr. är mycket pengar, även om det är möjligt att få ett lån. Det är ändå nödvändigt att betala ränta och amortering på lånet. Vi måste således se till att dessa lån blir betydligt fördelaktigare. Jag skulle vilja vädja till bostadsministern att han ser efter i kungörelser och undersöker hur det hela fungerar i praktiken. Bostadsstyrelsen skriver enligt en promemoria som jag har fått från utredningstjänsten: "I promemorian om radonlån nämndes att bostadslån kan utgå för åtgärder mot radon, men i princip endast för flerfamiljshus. Möjligheterna för ägare till småhus att erhålla s. k. tillägglån är i praktiken mycket begränsade, eftersom åtgärderna i första hand skall finansieras via den allmänna lånemarknaden. Åtgärder för att minska radonhalter är sällan mycket dyra, i flertalet fall kan radonet (även markradon) ventileras bort. Installation av ventilationssystem inkl. värmeväxlare kostar sällan mer än 25 000–30 000 kronor."

Förmedlingsorganet i Falun har meddelat att man lämnar lån mycket sällan. Det är på samma sätt som när en person går till banken, dvs. det blir ingen subvention. Husets värde höjs och därmed måste man börja betala räntor och amorteringar på det.

Vi vädjar alltså till bostadsministern att se över bestämmelserna och att göra det snart. Vi måste tänka på att en människa dör varje dag, därför att kraftfulla åtgärder inte har vidtagits.

Anf. 11 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Först vill jag säga till Birgitta Hambræus att cancerkommittén inte bara uttalade sig om gränsvärdena. Kommittén sade också att den för närvarande inte kunde föreslå ytterligare åtgärder. I stället bör man räkna med de åtgärder som redan har vidtagits och dem som har föreslagits av radonutredningen. Cancerkommittén anser vidare att man av praktiska skäl tills vidare får godta radonutredningens förslag avseende nya hus.

Beträffande det tillägglån som Birgitta Hambræus talade om vill jag säga att jag inte förstår att dessa lån skulle vara lika dyra som lån i bank. Det väsentliga beträffande tillägglånen är ju att dessa lån är ränte- och amorteringsfria. Så billiga lån känner jag inte till att någon bank står till tjänst med. Nog måste tillägglånen vara en betydande fördel. Men det är klart att summan är så liten att många drar sig för att göra det offentligt i sammanhanget, och andra drar sig för besväret att söka tillägglån. I och för sig kan det därför finnas anledning att se efter om det hela är för krångligt, därför att det finns inbyggda säkerheter som skapar problem i sammanhanget. Jag kan säga till Birgitta Hambræus att jag får mängder av brev från människor som skriver om sina bostadsbekymmer, sina mögelhus och hela

denna problematik, men ytterligt få skriver om problem med radonhus och ekonomin. Bland de 1 500 besvärssärenden som jag har per år tror jag inte att det i något fall har vägrats tilläggs lån på grund av radonproblem. Vederbörande kan ju ha stoppat tidigare, eftersom de accepterat att länsbostadsnämnden eller andra har sagt nej. När det gäller alla andra åtgärder kommer ärendet i fråga i varje fall upp. Jag är således inte alldeles säker på att problemet ligger däri.

Vi får väl gemensamt se om vi genom bättre upplysning om de förhållanden som råder och om den risk för hälsan som finns kan komma ett stycke längre. Jag har gjort mig underrättad om att bostadsstyrelsen har utgivit en särskild skrift om tilläggs lånen just för att skapa ökade möjligheter.

Sedan vill jag framhålla att vi naturligtvis inte skall ställa den ena faran mot den andra, Birgitta Hambraeus. Det är självfallet utomordentligt tragiskt om det är så, att en människa dör varje dag på grund av att det finns radon i berggrund och i hus. Men det är lika tragiskt att 20 människor dör varje dag på grund av alkoholmissbruk.

Vi får på ömse håll göra vad vi kan för att komma till rätta med alla de problem som finns. Jag är villig att göra vad som är realistiskt och rimligt när det gäller radonet – precis som jag redan har gjort. Det har från bostadsdepartementets sida lagts ned mycken möda och mycket pengar när det gällt det – skulle jag vilja säga – ännu värre bekymret med mögelhusen.

Anf. 12 BIRGITTA HAMBRAEUS (c):

Herr talman! En av orsakerna till att man inte skriver så mycket om radonet är kanske att radon inte luktar. Man märker inte av det på samma sätt som man gör när det gäller mögel. Man kan förtränga radonproblemet. Måhända gör man det därför att man tycker att radonet är obehagligt på olika sätt. Således är det, som också bostadsministern säger, väldigt viktigt med upplysning på detta område. Det måste klart upplysas både om faran i detta sammanhang och om det faktum att det är lätt att vidta åtgärder.

Sedan till det här med pengarna. Om det är i anledning av radonutredningens uttalanden som cancerkommittén har yttrat sig, måste jag framhålla att de förslag som radonutredningen lade fram inte har genomförts. Utredningen föreslog en subvention på 35 % när det gäller de aktuella lånen, men någonting sådant har aldrig någonsin beviljats. Det är riktigt som bostadsministern säger – och det låter ju helt fantastiskt – att man får ränte- och amorteringsfria lån. Detta gäller emellertid endast om man har ett småhus som är belånat till sitt fulla värde. Om man har ett hus som är värt 500 000 kr. på marknaden och har lån till detta värde – alltså det högsta som tilläts i sammanhanget – har man rätt att få ytterligare ett lån som är ränte- och amorteringsfritt. Men när marknadsvärdet har ökat på ett sådant vis att detta lån kan låt mig säga gå in som ett vanligt lån på huset, måste man börja betala ränta och amortering på vanligt sätt.

De allra flesta småbarnsfamiljer som har ett så högt belånat hus befinner sig i en otroligt svår situation när det gäller att över huvud taget klara sin ekonomi. När man väl har fått sitt ränte- och amorteringsfria lån, har marknadsvärdet på huset ökat, och så måste man börja betala ränta och amorteringar. Man får alltså högre bostadsomkostnader – även om huset

självfallet har stigit i värde. Men att huset stigit i värde har man ju inte så stor glädje av så länge man bor i det. Vad man upplever under den tid som man bor i sitt hus är ju att det är väldigt dyrt att bo.

Jag inser att 30 000 kr. kan förefalla att vara ett väldigt litet belopp när ett hus kostar hundratusentals kronor. Men titta på småbarnsfamiljernas ekonomi! Om en sådan här familj redan har en väldigt hög hyra, kan det vara omöjligt för familjen att bära just denna kostnad. Däremot rör det sig inte om någon stor kostnad för samhället.

Jag tror att det föreligger en missuppfattning. Jag skulle således vilja råda bostadsministern – även om det kan verka övermaga – att tala med de förmedlingsorgan som i praktiken lämnar ut sådana här lån. De lämnar också uppgifter av det slag som jag har berört här i kammaren. I verkligheten får man i detta sammanhang ingen som helst hjälp genom subventionerade lån. Det är helt nödvändigt att vi ser till att det ges sådan hjälp.

Anf. 13 Bostadsminister HANS GUSTAFSSON:

Herr talman! Ja, det låter kanske litet övermaga, men jag vill säga Birgitta Hambræus att om det är några jag verkligen talar med, så är det med företrädare för förmedlingsorganen. På konferenser och kongresser överallt i landet träffar jag företrädare för förmedlingsorgan och kommuner och för andra som är verksamma på bostadsmarknaden. Tyvärr, Birgitta Hambræus, är det inte radonfrågorna som då tas upp. Det är faktiskt inte så, att förmedlingsorganen talar om den olycka det är att de inte kan bevilja subventionerade lån. Inte heller är beskrivningen korrekt när det gäller tilläggslånen. Visserligen kan ett ränte- och amorteringsfritt tilläggslån som beviljas av bostadsstyrelsen omprövas vart femte år. Då kan man också undersöka om några särskilda omständigheter har tillkommit under den aktuella femårsperioden. Kanske vederbörande vill sälja sin fastighet och ta ut en stor vinst på fastigheten. Under sådana förhållanden kan lånet sägas upp eller beslut fattas om att lånet ej skall vara ränte- och amorteringsfritt.

Situationen är dock följande: Om huset är fullt belånat till det marknads-mässiga värdet på orten får man, som Birgitta Hambræus säger, tilläggslån. Men om så inte är fallet, så att t. ex. det 500 000-kronorshus som Birgitta Hambræus talade om visar sig vara belånat till bara 300 000 kr., kan banken enligt vad som föreskrivits bevilja ett lån på de 10 000 eller kanske 30 000 kr. som behövs, på sedvanliga grunder och mot sedvanlig säkerhet, och då beviljas inte något tilläggslån.

Man kan naturligtvis diskutera om ett tilläggslån skall beviljas eller inte och hur stort ansvar som den enskilda människan skall ha resp. som samhället skall ha. Jag möter mycket ofta den frågan i samband med dyra ombyggnader av mögelhus – sådana ombyggnader kostar i genomsnitt 225 000 kr. men kan ibland gå upp till en halv miljon kronor. Det är aldrig så att den som köpt huset, byggt det eller svarat för det vill ta på sig denna kostnad, utan det är samhället som skall ha ansvaret härför. Men vi måste också själva bära ett visst ansvar för det som vi gör, och det måste också kommunerna göra.

Tredje vice talmannen anmälde att Birgitta Hambræus anhållit att till protokollet få antecknat att hon inte ägde rätt till ytterligare inlägg.

*Meddelande om
interpellationer*

4 § Föredrogs och hänvisades

Motionerna

1986/87:Sk132–Sk139 till skatteutskottet

1986/87:Jo113 och Jo114 till jordbruksutskottet

5 § Föredrogs men bordlades åter

Näringsutskottets betänkanden 1986/87:6 och 8

6 § Anf. 14 TREDJE VICE TALMANNEN:

Jag får meddela att bland morgondagens ärenden upptas skatteutskottets betänkande 14, näringsutskottets betänkande 6 samt bostadsutskottets betänkanden 1 och 2 i nu angiven ordning främst på föredragningslistan.

7 § Meddelande om interpellationer

Meddelades att följande interpellationer framställdes

den 24 november

1986/87:110 av *Ulla Tillander* (c) till utbildningsministern om lärarnas arbetssituation:

Lärarnas arbetsmiljö har alltför litet uppmärksamats. I många fall hamnar höga yrkesambitioner när det gäller kunskapsförmedling i konflikt med besvärliga sociala bakgrundsförhållanden hos eleverna. Elevers otrygghet och bristande koncentration skapar en arbetssituation som kan upplevas närmast som olidlig i vissa fall.

En undersökning i Göteborg visar på att redan tidigare höga sjuktal bland lärare ökat drastiskt. Särskilt gäller det äldre lågstadie- och speciallärare. Särskilt oroväckande är att dessa lärarkategorier drabbas av mycket hög sjukfrånvaro när de närmar sig 50 år och alltså har en lång period kvar av sitt verksamma liv som lärare. Antalet sjukdagar ökar bland alla lärarkategorier.

Bakgrunden till de ökade sjuktalen är med all sannolikhet en försämrad arbetsmiljö till följd av att elever i allt större utsträckning kommer från otrygga miljöer. För barnens skull är det viktigt att, om de har en otrygg hemmiljö, skolan i så stor utsträckning som möjligt upplevs tryggt. Samtidigt kan skolan aldrig ersätta hemmet och föräldrarna. Situationen i skolan, som av många lärare omvittnas ha blivit besvärligare, bekräftar detta. Det är också allmänt omvittnat bland lärare att arbetsmiljön i skolan blivit försämrad. Redan på lågstadiet är bristen på koncentration hos eleverna – oron, oförmågan till lugnt lyssnande på instruktioner, inslagen av våld, hot om våld och våldsamheter – tydligt märkbar.

Alla yrkesverksamma har en rätt till arbetsförhållanden som gör det möjligt för dem att uppfylla högt ställda yrkesambitioner. I skolan är detta i hög grad en fråga om resurser.

Centerpartiet har intensivt understrukit att skolan måste få behålla sina resurser även om elevantalet minskar. Detta är en viktig förutsättning för att upprätthålla skolans kvalitet. Om man tvärtemot denna syn ser skolan som ett sparobjekt kommer den alarmerande situation som finns i många skolor att förstärkas.

Jag skulle därför vilja fråga utbildningsministern:

Har utbildningsministern observerat den alarmerande höga sjukskrivningen bland lärare och avser utbildningsministern att i så fall vidta åtgärder för att förbättra lärarnas arbetsmiljö?

den 25 november

1986/87:111 av *Sten Andersson* i Malmö (m) till statsrådet *Bengt K. Å. Johansson* om marknadsföringen av kollektiva hemförsäkringar:

Hundratusentals LO-medlemmar har och kommer att bli påförda en kollektiv hemförsäkring i strid mot marknadsföringslagstiftningen eller dess andemening. För det som erhållit hemförsäkringen här följande marknadsföring tillämpats: En facklig avdelning har vid ett möte beslutat att medlemmarna skall ha en kollektiv hemförsäkring hos Folksam. Därefter har information om detta gått ut till medlemmarna. De som inte vill ha Folksams hemförsäkring har tvingats sända in en reservation.

Enligt min åsikt stred detta agerande mot marknadsföringslagen, och i början av juni 1986 anmälde jag förfarandet till konsumentverket. Enligt uttalanden från KO var mitt konstaterande riktigt, och man tog kontakt med Folksam, som uppmanades ändra sin marknadsföring, annars skulle företaget dras inför marknadsdomstolen. Förvisso önskar inte Folksam figurera i marknadsdomstolen, men av rädsla att förlora hemförsäkringar vidtar bolaget en åtgärd som sätter marknadsföringslagen ur spel men som samtidigt måste anses vara en juridisk fint och ett brott mot lagstiftningens mening.

Fortfarande måste de medlemmar som inte vill ha kollektiv hemförsäkring reservera sig i strid mot lagstiftningen. Men denna kan kringgås då avdraget för försäkringen ändras från löneavdrag till en höjning av fackföreningsavgiften. Huvudproblemet "negativ avtalsbindning" gäller fortfarande, men marknadsföringslagen kan tydligen inte tillämpas då denna enbart gäller mellan bolag och enskilda.

Är statsrådet beredd att föreslå förändrad lagstiftning, så att "negativ avtalsbindning" enligt ovan nämnda exempel omöjliggörs?

Prot. 1986/87:35
25 november 1986

*Meddelande om
interpellationer*

1986/87:112 av *Sten Svensson* (m) till industriministern om statsbidraget till statens institut för företagsutveckling (SIFU):

Ett bra utbud för fortbildning förutsätter, liksom på andra områden, att det finns flera producenter som konkurrerar på lika villkor. När det gäller fortbildning för personer verksamma i små och medelstora företag är ett av de tre största utbildningsinstitutet statligt.

Det statliga utbildningsinstitutet var tidigare en enhet inom statens industriverk, SIND. 1980 omvandlades det till Stiftelsen Institutet för företagsutveckling, SIFU. Enligt stadgarna skall institutet genom främst fortbildningsverksamhet stärka de små och medelstora företagens livskraft och utvecklingsförmåga.

Förutom ett årligt anslag i storleksordningen 20 milj. kr. har institutet erhållit en tjänstebrevsrätt. Anslaget motiverades från början bl. a. med att institutet, genom att få en ny form vid sidan av SIND, ej längre skulle få tjänstebrevsrätt. Efter att det blev klart att sådant anslag skulle utgå sökte och fick SIFU tjänstebrevsrätten av postverket. I SIND:s utredningsrapport "Kompetensutveckling för konkurrenskraft" uppskattas värdet av denna rätt till ca 5 miljoner. I själva verket ges SIFU därmed rätt att med portofri direktreklam få en avsevärd konkurrensfördel över andra utbildningsinstitut.

SIFU konkurrerar inte på lika villkor med andra utbildningsinstitut. SIFU lever inte heller upp till den ursprungliga tanken att särskilt nå kursdeltagare från små och medelstora företag. Andra osubventionerade institut klarar den uppgiften bättre.

Riksrevisionsverket, RRV, har vid granskning av SIFU:s verksamhet funnit att den utbildning som SIFU erbjuder ges av en stor mängd konkurrenter, och riksrevisionsverket ifrågasätter därför SIFU:s roll i industripolitiken. RRV föreslår i sin rapport att det statliga stödet till SIFU dras in.

Näringsfrihetsombudsmannen har uttalat sig kritiskt mot SIFU:s tjänstebrevsrätt. Kommunikationsdepartementet utreder sedan tre år just den frågan.

För att möta kritiken från RRV tillsatte SIND en utredning. Utredningen har föreslagit fortsatta subventioner av SIFU:s verksamhet, kanaliserade via SIND. Utredningens förslag innebär att man utesluter enskilda utbildningsgivare från de subventionerade program som förutses, där stödmedlens storlek skall bestämmas av SIND och SIFU i samråd. Det är uppenbart att tilldelningen av anslag till SIFU kan komma att påverkas av det förhållandet att SIND:s generaldirektör också är ordförande i SIFU:s styrelse. Förhoppningarna om att SIFU och SIND skulle inse behovet av en effektivare verksamhet i lika konkurrens med andra utbildningsinstitut har därmed grusats.

Konkurrenterna kämpar utan subventioner. Det finns en stigande irritation bland enskilda fortbildningsinstitut inom teknik, juridik och ekonomi över det statliga konkurrentstödet. När staten ger sig in på fortbildningsmarknaden skapas osunda konkurrensförhållanden.

Jag vill därför fråga industriministern:

- a) Vilken betydelse anser statsrådet att de enskilda och osubventionerade utbildningsgivarna med kursutbud, särskilt för små och medelstora företag, har?
- b) Vill statsrådet medverka till att dessa fortbildningsinstitut får konkurrera med SIFU på lika villkor?
- c) Anser statsrådet att det finns något avgörande skäl för SIFU att erhålla bidrag för löpande verksamhet, t. ex. marknadsföring?
- d) Avser statsrådet att inför nästa budgetproposition verka för att bidragen till SIFU avvecklas?

1986/87:113 av *Margó Ingvarðsson* (vpk) till arbetsmarknadsministern om utbildningsförmånerna inom den offentliga sektorns yrkesområden:

Den gemensamma sektorn har under de senaste åren diskuterats flitigt. I huvudsak har debatten handlat om kostnaderna, effektiviteten, och huruvida verksamheten skulle skötas bättre i privat regi.

I den här interpellationen vill jag diskutera förutsättningarna till studier inom vissa yrkesområden av den gemensamma sektorn. Det gäller polis-, militär-, förskolläro- och sjukskötersketjänster. Dessa fyra yrkesområden har vissa gemensamma nämnare. Det råder politisk samstämmighet om att det är samhällets uppgift att svara för adekvat utbildning och att Sverige behöver sina sjuksköterskor, förskollärare, poliser och militärer. För tillträde till utbildningarna fordras gymnasiekompetens eller motsvarande. Utbildningarna är ungefär lika långa och omfattande.

För dem som väljer att satsa på polis- och militäryrkena leder utbildningarna till fast arbete. De studerande på dessa utbildningar får sina studier till fullo betalda genom att de får lön under utbildningstiden. Som anställda behöver de sällan försvara sin existens när den offentliga sektorns kostnader granskas och kritiseras.

Förhållandena för dem som söker sig en framtid inom sjukvården och barnomsorgen är annorlunda. De som vill bli sjuksköterskor eller förskollärare får själva svara för kostnaderna under utbildningen. De kan inte alltid vara säkra på att få fast anställning i det yrke som de har utbildat sig till. De får ofta stå till svars för den offentliga sektorns kostnader.

De skilda förutsättningar för utbildning och arbete inom de här nämnda yrkesområdena inom den gemensamma sektorn påverkar urvalet av studerande. Det könsmässiga urvalet är påtagligt.

Med hänvisning till vad som anförts frågar jag arbetsmarknads- och jämställdhetsministern:

1. Vad är orsaken till att utbildningar till polis- och militäryrken berättigar till lön under utbildningstiden?
2. Kommer regeringen att föreslå några åtgärder så att utbildningar inom den offentliga sektorns vård- och omsorgsområden ur förmånssynpunkt närmas utbildningar till polis- och militäryrken?

Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 24 november

1986/87:190 av *Sten Andersson* i Malmö (m) till industriministern om miljöproblemen vid viss planerad bilproduktion i Malmö:

En del i det s. k. Malmöpaketet, med anledning av nedläggningen av den civila fartygsproduktionen vid Kockums Varv i Malmö, var SAAB:s satsning på en bilfabrik på varvsområdet. Efter hand har uppenbara miljöproblem aktualiserats i samband med nämnda bilproduktion.

Var industridepartementet medvetet om att SAAB:s lokalisering till Kockumsområdet i Malmö kunde innebära problem avseende möjligheten att uppfylla gällande miljölagstiftning?

1986/87:191 av *Larz Johansson* (c) till statsrådet Bengt Göransson om åtgärder mot våld i skolan:

Under den senaste tiden har vi uppmärksamrats på de alltmer tilltagande våldstendenserna i skolan. Som exempel kan nämnas att skolöverstyrelsen under tiden den 1 januari, 1985 – den 15 oktober 1986 fått ta emot 58 anmälningar om fall där lärare blivit misshandlade av elever. Samtliga dessa fall har varit så allvarliga att de föranlett sjukskrivning av läraren i fråga. Det finns skäl att anta att ytterligare ett stort antal incidenter förekommit därutöver.

Med anledning härav vill jag ställa följande fråga till statsrådet:

Vilka åtgärder är regeringen beredd att vidta för att komma till rätta med dessa missförhållanden?

1986/87:192 av *Anita Johansson* (s) till justitieministern om arbetssituationen i Huddinge polisdistrikt:

Polisen är hårt ansträngd i Stockholms län, särskilt i den södra delen. Mest allvarlig är arbetssituationen i Huddinge polisdistrikt, som omfattar Salem, Botkyrka och Huddinge med totalt 150 000 invånare. Under 1985 gjordes där 27 000 polisingripanden, vilket betyder 126 ingripanden per polisman. Huddinge har 211 polismän, vilket är vida mindre än jämförbara polisdistrikt i andra delar av landet. Detta leder till alltför stort antal nedlagda utredningar, minskad rättssäkerhet och lägre anmälningsbenägenhet.

I anledning av det anförda får jag ställa följande fråga till justitieministern:

Vilka åtgärder är justitieministern beredd att vidta för att förbättra situationen då det gäller brottsbekämpningen i de nämnda delarna av Stockholmsregionen?

1986/87:193 av *Hans Göran Franck* (s) till finansministern om mervärdeskatten på uppfinnarverksamhet:

Meddelande om frågor

Genom en ändring i mervärdeskattelagen den 1 juli 1986 infördes mervärdeskatt på uppfinnarverksamhet och närbesläktad verksamhet. Syftet var att uppfinnarverksamhet ej skall drabbas av kumulativa effekter beträffande mervärdeskatt, utan att mervärdeskatten bör föras vidare till den industriella applikationen av uppfinningen och därifrån vidare till den slutliga förbrukaren eller användaren.

I strid mot ovanstående principer ansåg dock riksskatteverket att det var omöjligt att intolka mervärdeskattepliktighet för patentbyråer i den nämnda lagändringen. Det gör att den för uppfinnarverksamheten väsentliga kostnaden för sakkunnig hjälp från patentbyrå ej kan föras vidare, vilket den skulle kunna om patentbyråerna blev mervärdeskattepliktiga. Det har särskild betydelse när det gäller att uppnå likvärdiga konkurrensvillkor med utländska patentbyråer. Den väsentliga ekonomiska effekten vore då att tjänster för utländska kunder kan räknas som export och således ej skall vara mervärdeskattepliktiga.

Mot bakgrund av det anförda vill jag ställa följande fråga till finansministern:

Avser finansministern att föreslå ändring i mervärdeskattelagen så, att de påtalade problemen för svenska patentbyråer undanröjs?

1986/87:194 av *Marianne Andersson* (c) till utbildningsministern om den tekniska utbildningen för flickor:

Bristen på tekniker i Sverige är ett problem för hela samhället. Överallt ropas det efter tekniskt utbildad personal. Det gäller då att ta vara på alla tekniska begåvningar som finns. Den könsmässiga snedrekryteringen till teknisk utbildning är stor. Flickor som söker sig dit hoppar ofta av trots att de har förutsättningar att klara studierna. De känner sig främmande för det mansdominerade språket i undervisningen och får inte heller lika mycket uppmärksamhet av lärarna som pojkarna.

I en klass med enbart flickor skulle de problemen undvikas, och flickorna skulle få en bättre undervisning och större förutsättningar att genomföra utbildningen med bra resultat.

Jag vill därför fråga om utbildningsministern är beredd att medverka till en försöksverksamhet med enbart flickor i någon klass i 4-årig teknisk linje.

1986/87:195 av *Ingrid Ronne-Björkqvist* (fp) till justitieministern om förslagen nedläggning av häktet i Värnamo:

Kriminalvårdsstyrelsen har föreslagit att häktet i Värnamo skall läggas ned. Den besparing som skulle ligga till grund för nedläggningsförslaget har kraftigt ifrågasatts, bl. a. med hänsyn till de merkostnader som blir följden av

Prot. 1986/87:35
25 november 1986

Meddelande om frågor

utredningsmännens längre restider, rese- och traktamentsersättningar, tids-
spillan m. m.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga justitieministern:

Avser regeringen att presentera förslag som innebär att häktet i Värnamo
kommer att läggas ned?

1986/87:196 av *Hugo Hegeland* (m) till finansministern om den s. k. engångs-
skattens omfattning:

Efter finansministerns besked i riksdagen den 20 november har LO låtit
ändra sin helsidesannons om den s. k. pensionsskatten. Nu står det: "Genom
engångsskatten förbättras statens finanser med 45 miljarder till 30 miljarder
nästa år."

Med anledning av denna nya information vill jag fråga finansministern:

Har LO erhållit nya upplysningar från finansdepartementet om den s. k.
engångsskattens omfattning, innebärande att den i själva verket totalt
uppgår till 45 miljarder?

1986/87:197 av *Görel Thurdin* (c) till bostadsministern om administrationen
av bostadsbidragen:

Bostadsministern angav i en intervju i Radio Västernorrland i början av
oktober att han personligen ställde sig positiv till en överflyttning av arbetet
med bostadsbidragen från kommunerna till försäkringskassorna. Anledning-
en skulle vara att kassorna behöver fler arbetsuppgifter för att kunna behålla
alla lokalkontor och att kassorna visat sig effektiva när det gäller den typen av
arbetsuppgifter.

Med anledning av detta frågar jag bostadsministern:

Avser regeringen överföra arbetsuppgifterna med bostadsbidragen från
kommunerna till försäkringskassorna?

1986/87:198 av *Birthe Sörestedt* (s) till statsrådet Bengt K. Å. Johansson om
försäljningen av cigaretter:

År 1982 fattade regeringen beslut om att upphäva bestämmelsen att
"försäljning av tobaksvaror inom riket endast får ske i originalförpackning
försedd med särskild kontrollstämpel", enligt 2 § förordningen (1961:395)
med tillämpningsföreskrifter till tobaksskattelagen.

Genom detta beslut har uppstått oklarheter om försäljningsförfarandet.

Jag vill fråga:

Är det enligt statsrådets uppfattning tillåtet att sälja cigaretter styckvis?
Om svaret är ja, är statsrådet i så fall beredd att arbeta för att möjligheten
undanröjs?

1986/87:199 av *Börje Stensson* (fp) till kommunikationsministern om porto-
kostnaden för organisationstidskrifter:

Organisationstidskrifter har svåra ekonomiska problem, bl. a. på grund av
regeringens förslag och riksdagens beslut våren 1986 att helt ta bort

organisationstidskriftsstödet. De ekonomiska problemen försvåras nu av den aviserade kraftiga ökningen av portokostnaden vid postdistribution. Monopolet på postdistribution ifrågasätts av vissa utgivare av organisationstidskrifter.

Mot bakgrund av ovanstående vill jag fråga kommunikationsministern:

Vilka åtgärder är kommunikationsministern beredd att vidta för att möta den oro utgivare av bl. a. organisationstidskrifter redovisar med anledning av den höjda portokostnaden vid postdistribution?

1986/87:200 av *Margitta Edgren* (fp) till kommunikationsministern om postutdelningen i servicehus för pensionärer:

En tidning stod den 24 november 1986 att läsa att postverket vägrar dela ut post i servicehus för pensionärer, där varje boende har egen brevlåda. Skall posten delas ut i brevlådorna, måste aktuell kommun betala en extra avgift.

Jag har hittills trott att postens uppgift är att dela ut post och inte att värdera de boendes bostadsförhållanden.

Mot bakgrund av ovanstående vill jag fråga kommunikationsministern:

Vilka åtgärder ämnar kommunikationsministern vidta för att postverkets regelsystem i detta avseende ändras?

1986/87:201 av *Oswald Söderqvist* (vpk) till utrikesministern om biståndet till PLO:

Situationen i Mellanöstern har blivit alltmer spänd. De palestinska flyktinglägren står inför nya hot om militära övergrepp och massmord.

Samtidigt har en av PLO:s representanter, om inte utvisats, så dock ombetts att lämna landet. Inga bevis har presenterats. Trots det har olika massmedia dragit i gång en förtalskampanj mot PLO och PLO-kontoret i Stockholm.

Tvivel har uppstått om den svenska regeringens stöd för PLO och det palestinska folkets legitima krav på nationella, demokratiska och mänskliga rättigheter.

Jag vill därför fråga utrikesministern:

Stödjer regeringen PLO och det palestinska folket eller är en nyorientering på gång? Kommer regeringen att även i nästa budgetproposition föreslå riksdagen ekonomiskt bistånd till PLO?

1986/87:202 av *Viola Claesson* (vpk) till statsrådet Birgitta Dahl om riktvärdet för cesium i livsmedel:

Numera används ett s. k. riktvärde på 300 Bq cesium 137 per kg livsmedel i Sverige. Norge fattade i torsdags beslut om ett riktvärde som ligger cirka tretton gånger högre. Inom EG aviseras nya riktvärden, där 20 000 Bq per kg baslivsmedel nämnts som godtagbart. Anledningen till förändrade riktvärden motiveras med hjälp av ekonomiska argument.

Jag vill med anledning av det norska beslutet och EG-diskussionerna fråga miljö- och energiministern följande:

Prot. 1986/87:35
25 november 1986

Förbereds i Sverige en anpassning, och i så fall med vilka motiveringar, till ovan nämnda riktvärden?

Meddelande om frågor

1986/87:203 av *Viola Claesson* (vpk) till statsrådet Birgitta Dahl om åtgärder mot dioxinförorening:

Höga dioxinhalter har uppmätts bl. a. i krabbor i havet utanför Värö Bruk i Halland. Även andra områden på västkusten är förorenade med dioxin. Misstankar har framförts om att Västerhavet kan vara storskaligt förorenat med dioxin.

Med anledning av de senaste mätningarna utanför västkusten och med tanke på att vissa dioxiner tillhör de farligaste ämnena som människan över huvud taget känner till vill jag fråga statsrådet:

Vad ämnar regeringen och ansvariga myndigheter vidta för åtgärder med anledning av de nya dioxinlarmen?

1986/87:204 av *Bertil Måbrink* (vpk) till kommunikationsministern om centraliseringen av lotsverksamheten:

Sjöfartsverket har beslutat att fr.o.m. den 1 januari 1987 förflytta personal från Hölicks till Ljusnes lotsplats. Kvar i Hölück blir en lotsbåt.

Denna försämring och centralisering innebär en försvagning ur regional-, sjöfarts- och försvarspolitisk synpunkt.

Sjöfartsverket har dessutom handlagt denna fråga på ett – mot berörda parter – nonchalant sätt.

Jag vill fråga:

Avser regeringen att vidta åtgärder för att motverka de negativa följder som ur regionalpolitisk, försvarspolitisk och sjöfartspolitisk synvinkel uppstår genom försämring och centralisering av lotsverksamheten?

1986/87:205 av *Kersti Gylling* (fp) till statsrådet Bengt K. Å. Johansson om ökat konsumentskydd vid bilköp m. m.:

År 1979 konstaterade den då sittande regeringen att konsumentens ställning, då det gällde köp och reparationer av personbilar, måste stärkas. Konsumentverket fick därför i uppdrag att intensifiera arbetet på bilområdet.

Uppdraget gällde bl. a. att konsumenten skall ges ordentlig information om bilens kondition före köp av begagnad bil samt att man skall förbättra kontrollen av bilverkstädernas service- och reparationsarbeten på personbilar.

Med anledning av ovanstående vill jag fråga statsrådet:

Vilka åtgärder avser regeringen att vidta för att fullfölja arbetet att stärka konsumentens ställning vad gäller köp, service och reparationer av personbilar?

1986/87:206 av *Ingbritt Irhammar* (c) till försvarsministern om asbestisoleringen i marina fartyg:

Prot. 1986/87:35
25 november 1986

För tre år sedan fann man i försvaret att vissa av marinens fartyg hade asbestisolerings, bl. a. i sovutrymmen för värnpliktiga.

Meddelande om frågor

Min fråga till försvarsministern är:

Vilken kartläggning har skett av de fartyg som haft asbestisolerings, och vilka åtgärder har vidtagits för att sanera dessa?

9 § Kammaren åtskildes kl. 15.37.

In fidem

BERTIL BJÖRNSSON

/Olof Marcusson